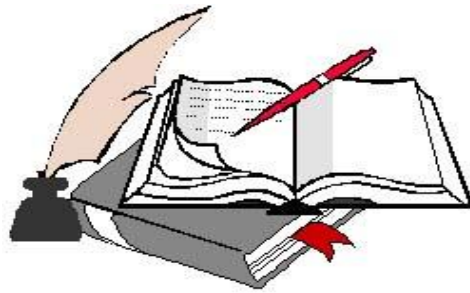


PHÒNG GIÁO DỤC ĐÀO TẠO ĐẠI LỘC
TRƯỜNG THCS TRẦN HƯNG ĐẠO

CHUYÊN ĐỀ
NÂNG CAO TÍNH SÁNG TẠO TRONG HOẠT ĐỘNG NHÓM CỦA HỌC
SINH MÔN TIN HỌC 8



Người thực hiện : Doãn Thị Thu Thủy
Tổ : Toán - Tin

Đại Nghĩa, tháng 12 năm 2022

NÂNG CAO TÍNH SÁNG TẠO TRONG HOẠT ĐỘNG NHÓM CỦA HỌC SINH MÔN TIN HỌC 8

A. ĐẶT VẤN ĐỀ

I. LÝ DO CHỌN ĐỀ TÀI.

Trong những năm gần đây, việc thay sách giáo khoa và mở các lớp bồi dưỡng, tập huấn của Bộ và của các Sở giáo dục – Đào tạo đồng thời cũng là việc bồi dưỡng phương pháp giảng dạy mới đã hoàn chỉnh từ cấp Trung học cơ sở đến bậc Trung học phổ thông. Trong các phương pháp được giới thiệu bồi dưỡng, tập huấn, đáng chú ý hơn cả là phương pháp: Thảo luận nhóm trong lớp học.

Theo các nhà chuyên môn thì một trong những tình trạng học sinh yếu kém đó là do “Phương pháp giảng dạy chưa tốt”. Nghị quyết Đại hội XI Đảng Cộng sản Việt Nam cũng luôn nhấn mạnh đến cần phải đổi mới chương trình và phương pháp giảng dạy để ngày càng đạt chất lượng cao, đáp ứng nhu cầu phát triển của đất nước ta.

Như vậy, phương pháp giảng dạy trong quá trình lên lớp của giáo viên ở nhà trường có tầm quan trọng đặc biệt, nếu không muốn nói là có ý nghĩ quyết định, vì người giáo viên dù có chuẩn bị nội dung phong phú và chu đáo đến đâu đi nữa nếu không sử dụng đúng phương pháp giảng dạy thì chắc chắn sẽ làm cho khả năng tiếp thu kiến thức của học trò bị hạn chế và kết quả sẽ không đạt được như mục tiêu đề ra trong tiết học.

Vì thế để tạo cho học sinh tham gia một cách chủ động và tích cực trong việc học thì cần đẩy mạnh việc dạy học “Lấy học sinh làm trung tâm” thông qua việc cho học sinh thảo luận nhóm ngay trong lớp dưới sự hướng dẫn của giáo viên.

Đối với môn tin học thì điều đó lại càng cần thiết, vì có những kiến thức trừu tượng, khó hiểu, mà các em lại không có nhiều thời gian cho môn học này, và cũng vì các em phải tập trung cho các môn học chính, những môn mà các em sẽ thi tốt nghiệp hay đại học. Nhưng làm sao vận dụng tốt phương pháp thảo luận nhóm để giảng dạy môn Tin học? Sẽ được tổ chức như thế nào? Mục tiêu của bài là gì? Cách thực hiện ra sao?... Quả là một vấn đề đang đặt ra nhiều thử thách mà

người giáo viên cần phải nghiên cứu giải quyết. Để góp phần giải quyết phần nào những khó khăn nói trên, tôi xin trình bày đề tài ***“Nâng cao tính sáng tạo trong hoạt động nhóm của học sinh môn Tin học”***

II. Ý NGHĨA VÀ TÁC DỤNG CỦA ĐỀ TÀI.

Nâng cao tính ứng dụng, phát huy khả năng tư duy, khả năng hoạt động, khả năng tự học, tự giải quyết vấn đề giúp học sinh trao đổi được nhiều kiến thức, hình thành năng lực tự tin, chủ động;

Học sinh thích tìm hiểu, nghiên cứu khoa học đặc biệt là lĩnh vực lập trình, học sinh tự tin hơn trong học tập bộ môn và từ đó say mê và ham thích học tập bộ môn nhiều hơn để đạt kết quả cao.

III. MỤC ĐÍCH NGHIÊN CỨU

Sử dụng đề tài này để hướng dẫn các em học sinh lớp 8 một số kỹ năng hoạt động nhóm giải quyết những bài toán lập trình cơ bản và nâng cao đối với bộ môn Tin học, giúp học sinh hiểu được những bước cơ bản và hoàn thiện các bài tập giáo viên yêu cầu;

Học sinh tiến hành vận dụng kỹ năng để viết các bài tập trong chương trình, các bài tập áp dụng cho học sinh giỏi, vận dụng các kỹ năng lập trình để giải quyết một số bài toán từ đơn giản đến nâng cao.

IV. ĐIỂM MỚI TRONG KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU.

Thực hiện việc đổi mới phương pháp giảng dạy và nâng cao chất lượng giáo dục đào tạo, đổi mới kiểm tra đánh giá thì việc hình thành trang bị cho học sinh những kỹ năng cơ bản và kỹ năng nâng cao khả năng lập trình là một trong những yếu tố quan trọng và chủ yếu để các em học sinh tự tin trong học tập bộ môn Tin học đặc biệt là học sinh khối 8;

Ngôn ngữ lập trình Pascal và rèn luyện kỹ năng cơ bản cho học sinh khối 8 là nền tảng phát triển khả năng tư duy kiến thức một cách hiệu quả. Hình thành cho học sinh các kỹ năng như: kỹ năng giải quyết vấn đề, kỹ năng tự học, kỹ năng đặt tên, kỹ năng hợp tác với mọi người,...

Nếu học sinh có thể giải quyết vấn đề, học mọi thứ nhanh chóng, đặt tên mọi thứ hợp lý, và hợp tác hiệu quả với mọi người, thì các em sẽ có được kết quả học tập cao hơn nhiều so với trước khi các em chưa được trang bị và sẽ thành chuyên gia trong bất kỳ lĩnh vực công nghệ nào trong tương lai.

B. NỘI DUNG CỦA ĐỀ TÀI

I. GIẢI QUYẾT ĐỀ TÀI

1. Cơ sở lý luận:

Đối với phương pháp thảo luận nhóm thì nó đã được hình thành rất lâu ở các trường đại học của nhiều nước tiên tiến trên thế giới trong những thập niên 70 của thế kỉ trước. Sau đó, phương pháp làm việc theo nhóm nhỏ được mang ra áp dụng không những ở cấp đại học mà còn ở cấp tiểu học và trung học. Tại Việt Nam, một số giáo sư thuộc khoa Tâm lí - Giáo dục của các trường đại học bắt đầu nghiên cứu và công bố các công trình của mình vào cuối thập niên 1990 và đem ra áp dụng tại các trường sư phạm trong thời gian gần đây đã đem lại hiệu quả đáng khích lệ.

Trong số các phương pháp dạy học đang sử dụng, phương pháp dạy học thảo luận nhóm có nhiều ưu thế trong thực hiện mục tiêu giáo dục hiện nay tránh được lối học thụ động trên lớp, giáo viên thường đưa ra nhiều biện pháp để kích thích khả năng tư duy và sáng tạo của học sinh.

Học tập chịu sự tác động của các tác nhân nhận thức, xã hội, văn hoá, liên nhân cách do vậy dạy học phải tổ chức các dạng như tác động đa dạng cho học sinh tham gia, phải tạo ra các hoạt động dạy học đa dạng như tác động nhận thức cá nhân (tự phát hiện, tìm tòi và lĩnh hội); tác động xã hội, văn hoá (như gắn việc học với hoàn cảnh cụ thể, với bối cảnh văn hoá và xã hội, thời đại); phải tạo ra các tác động tâm lí (sự hợp tác, gắn kết, chia sẻ trách nhiệm và lợi ích).

Có thể nói, mô hình thảo luận nhóm sẽ giúp cho học sinh cố gắng tìm hiểu và phát biểu trong nhóm của mình để trình bày cho cả lớp, đồng thời tinh thần hợp tác trong nhóm sẽ được phát huy và hỗ trợ lẫn nhau giữa các thành viên trong nhóm.

Như thế, khi một vấn đề được đem ra thảo luận trách nhiệm nghiên cứu và

tìm hiểu vấn đề sẽ được thông qua trong nhóm và dù cho vấn đề được giải quyết đúng hay sai trước khi có nhận xét của nhóm khác và sau cùng là của giáo viên, vấn đề đó đương nhiên đã tạo sự chú ý và cố gắng tìm hiểu ở mỗi thành viên và việc học tập do vậy sẽ tích cực hơn. Do đó, việc học tập sẽ mang lại kết quả tốt hơn, tránh được học sinh chỉ biết ngồi nghe giáo viên một cách thụ động và dĩ nhiên trong trường hợp như thế kết quả học tập sẽ không mang lại như ý muốn.

Khi nhóm thảo luận hoạt động dưới sự giám sát của giáo viên, những thói quen xấu như nói chuyện riêng, thiếu tập trung, đùa giỡn,...ít nhiều sẽ bị loại trừ. Động lực trong nhóm sẽ được phát huy và những động lực tiềm tàng ở mỗi cá nhân có dịp được bộc lộ.

Trong khi thảo luận nhóm, việc giao lưu giữa các học sinh đương nhiên diễn ra. Thông thường thì trong một nhóm trình độ học sinh không khi nào tuyệt đối bằng nhau, trong nhóm chắc chắn sẽ có những học sinh khá hơn những học sinh còn lại. Đây cũng chính là cơ hội để cho học sinh học tập lẫn nhau (học thầy không tày học bạn) và khi được giáo viên tổng kết giải đáp học sinh sẽ hiểu bài hơn, nhớ lâu hơn và vì vậy việc học tập mang lại kết quả tốt hơn.

Như vậy, phương pháp thảo luận nhóm một mặt vừa chú trọng phát huy tính tích cực cao, tính chủ động, sáng tạo của học sinh; mặt khác lại chú trọng sự phối hợp, hợp tác giữa các học sinh trong quá trình học tập, cần kết hợp năng lực cạnh tranh và năng lực hợp tác ở học sinh. Để sử dụng có hiệu quả phương pháp thảo luận nhóm, giáo viên cần phải chú trọng xây dựng trách nhiệm cá nhân và trách nhiệm nhóm, xây dựng vị thế của mỗi học sinh trong nhóm và trong lớp, hình thành kỹ năng làm việc nhóm cho học sinh.

2. Nội dung:

Phương pháp thảo luận nhóm là một trong những phương pháp dạy học đã phát huy được tính tích cực, tự giác của người học. Phương pháp này đã tạo được một môi trường học tập thuận lợi mà ở đó trí tuệ tập thể đã được phát huy cũng như vai trò hoạt động xã hội của cá nhân được trải nghiệm.

❖ Các bước tiến hành thảo luận nhóm:

- Thứ nhất, xác định rõ mục tiêu của cuộc thảo luận.
- Thứ hai, xây dựng nội dung thảo luận.
- Thứ ba, xây dựng cấu trúc tiến trình thảo luận từng vấn đề.
- Thứ tư, dự kiến hệ thống câu hỏi nêu vấn đề và câu hỏi gợi mở sẽ được sử dụng trong quá trình thảo luận.

- Thứ năm, kế hoạch thảo luận cần thông báo cho học sinh biết trước.

❖ Một số yêu cầu khi tiến hành thảo luận nhóm:

- Chia nội dung bài dạy thành những vấn đề nhỏ có liên kết với nhau.
- Chia lớp học thành nhiều nhóm nhỏ.
- Cử ra một nhóm trưởng và một thư ký trong mỗi nhóm.
- Giao nhiệm vụ cho từng cá nhân, các nhóm.
- Trong mỗi chủ đề thảo luận, nên thực hiện theo quy trình chung của thảo luận.

- Các sản phẩm được giới thiệu và trình bày trước nhóm, lớp.

- Đảm bảo yếu tố cạnh tranh và thi đua trong các nhóm.

- Đảm bảo yếu tố thông tin phản hồi từ các nhóm.

- Giáo viên đóng vai trò trọng tài, cố vấn, kiểm tra, kết luận.

❖ Vai trò của phương pháp thảo luận nhóm:

- Đối với học sinh: Hoạt động nhóm là một phương pháp rất tốt về tư duy logic, về cách đào sâu và rau ròi kiến thức, giúp cho học sinh bước đầu biết nêu và giải quyết vấn đề khoa học, biết phân tích, đánh giá, nhận xét những nhận định của người khác và bảo vệ ý kiến của mình với những suy luận có căn cứ. Qua thảo luận nhóm giúp học sinh hình thành giao tiếp, tổ chức lãnh đạo, khả năng tư duy, tinh thần hợp tác, trao đổi, giúp đỡ, hoà nhập cộng đồng.

- Đối với giáo viên: Phương pháp hoạt động nhóm giúp giáo viên có điều kiện bổ sung và mở rộng những kiến thức, giúp giáo viên đánh giá sự tiếp thu của học

sinh và trình độ tư duy của các em.. Thảo luận nhóm còn là nơi áp dụng và kiểm nghiệm tính đúng đắn của những phương pháp và phương thức giảng dạy và học tập có tính đặc thù của môn học, cũng như đối với phần, chương, mục của bài giảng.

3. Các biện pháp tiến hành để giải quyết vấn đề.

Có rất nhiều cách thức khác nhau để giáo viên có thể nâng cao hiệu quả của những tiết thảo luận, nếu như giáo viên là người có tâm huyết, được đào tạo tốt, nắm chắc quy trình và có biện pháp tổ chức thảo luận hữu hiệu thì người dạy có thể phát huy tối đa mặt tích cực của phương pháp thảo luận nhóm, nó là phương pháp có nhiều ưu việt nó đã phát huy được tính tích cực, tự giác của người học và khả năng thực thi tương đối cao so với các phương pháp khác. Để sử dụng có hiệu quả phương pháp này trong giảng dạy môn tin học, theo tôi, giáo viên cần phải:

Thứ nhất: Nắm được những nguyên tắc trong việc xây dựng quy trình thảo luận nhóm, bao gồm:

- Nguyên tắc đảm bảo mối quan hệ giữa giáo viên và học sinh.
- Nguyên tắc đảm bảo hài hòa giữa các hình thức dạy và học.
- Nguyên tắc đảm bảo tính hệ thống.

Thứ hai: Xây dựng quy trình thực hiện phương pháp thảo luận nhóm.

Theo tôi quy trình này là một hệ thống bao gồm 3 giai đoạn và 10 bước, được thể hiện ở sơ đồ dưới đây: (Sơ đồ: Tích hợp quá trình dạy học theo phương pháp thảo luận nhóm)

Bước	Giáo viên	Giai đoạn Học sinh
1	Xác định mục tiêu bài học	Lập kế hoạch thảo luận Xác định nhiệm vụ bài học
2	Xây dựng, thiết kế nội dung bài học	Nghiên cứu nội dung bài học
3	Lựa chọn phương pháp, phương tiện	Lựa chọn phương pháp, phương tiện

4	Thành lập nhóm, giao nhiệm vụ	Thực hiện nội dung thảo luận Gia nhập nhóm, nhận nhiệm vụ, tự nghiên cứu
5	Tổ chức thảo luận theo cặp	Hợp tác với bạn cùng bàn
6	Tổ chức thảo luận trong nhóm	Hợp tác với bạn trong nhóm
7	Tổ chức thảo luận giữa các nhóm	Tham gia thảo luận lớp
8	Trọng tài, cố vấn, kiểm tra	Tổng kết, đánh giá Tự kiểm tra, đánh giá
9	Tổng kết, nhận xét, đánh giá chung	Tóm tắt rút ra kết luận, kinh nghiệm
10	Giao nhiệm vụ cho bài học mới	Tiếp nhận nhiệm vụ của bài học

Thứ ba: Chuẩn bị những điều kiện cần thiết cho hoạt động nhóm:

Phương pháp thảo luận nhóm thành công hay không còn tùy thuộc vào sự chuẩn bị của giáo viên và học sinh. Nếu giáo viên chuẩn bị tốt, dự kiến được tình huống xảy ra và có những biện pháp xử lý kịp thời cũng như có sự hợp tác từ học sinh thì phương pháp thảo luận nhóm sẽ mang lại kết quả cao.

Vì vậy, trước khi lên lớp, giáo viên cần chuẩn bị tốt các nội dung sau:

- Mục tiêu của hoạt động nhóm bài học này là gì?
- Những vấn đề thảo luận trong nhóm là những vấn đề gì?
- Nên chia lớp ra làm mấy nhóm?
- Hoạt động này có phù hợp với số lượng học sinh trong nhóm không?
- Hoạt động này cần bao nhiêu thời gian?
- Tất cả học sinh tham gia có thu được lợi ích từ hoạt động này không?
- Thiết bị dạy học cần dùng là những thiết bị gì?
- Dự kiến tình huống xảy ra và cách giải quyết.
- Học sinh phải chuẩn bị những gì?

- Soạn giáo án cho phù hợp với việc thảo luận nhóm.
- Chuẩn bị những phương án dự bị...
- Bên cạnh đó, giáo viên cũng cần nhắc nhở học sinh chuẩn bị trước các nội dung sau:

- Thuộc bài cũ và chuẩn trước bị bài mới.
- Làm những bài tập của giờ lần trước (nếu có)
- Chuẩn bị những thứ cần thiết mà giáo viên đã dặn dò...

II. MỤC TIÊU CƠ BẢN CỦA ĐỀ TÀI:

Rèn luyện kỹ năng thảo luận, hoạt động nhóm cho học sinh đồng thời phát huy tính tích cực, sáng tạo, khả năng tư duy, khả năng tư giải quyết vấn đề của học sinh trong giờ học lập trình.

III. MỘT SỐ BIỆN PHÁP THỰC HIỆN HƯỚNG DẪN HỌC SINH HOẠT ĐỘNG NHÓM:

Việc phân chia nhóm thường dựa trên: số lượng học sinh của lớp học, đặc điểm học sinh và chủ đề bài học. Cách chia nhóm như thế nào là hợp lí: có thể theo một tiêu chuẩn nào đó của bài học hay của giáo viên và cũng có thể hoàn toàn ngẫu nhiên hoặc có thể theo số điểm danh, theo giới tính, theo vị trí ngồi...

Giáo viên giao câu hỏi cho từng nhóm (có thể chiếu lên máy chiếu, viết lên bảng phụ, viết vào giấy giao cho từng nhóm...) hướng dẫn học sinh cách thực hiện, phân bố thời gian hợp lí, giải đáp thắc mắc của học sinh trước khi chính thức đi vào hoạt động, đồng thời ghi lại chủ đề và chỉ dẫn lên bảng, máy chiếu hay thiết bị khác...

Trong một tiết dạy giáo viên có thể chọn một trong số các cách chia nhóm sau đây (tùy theo đặc điểm của lớp và nội dung bài học). Bản thân tôi đã áp dụng linh hoạt tùy theo bài theo các cách như sau:

Cách 1: Chia nhóm nhỏ cùng thảo luận:

Với cách này có thể chia theo chỗ ngồi 2 bàn quay lại thành một nhóm nhỏ

(khoảng 6-8 học sinh) để thảo luận về một khía cạnh xoay quanh một vấn đề nào đó. Sau thời gian thảo luận mỗi nhóm cử một thành viên trình bày ý kiến của cả nhóm cho cả lớp nghe (giáo viên yêu cầu các nhóm trình bày ý kiến của nhóm sau không được lặp lại ý của nhóm trước đã trình bày).

Ví dụ: Trong bài 9 SGK tin học 8 trang 73 “LÀM VIỆC VỚI DÃY SỐ”; mục 1 “Dãy số và biến mảng”. Giáo viên cho các nhóm cùng thảo luận nội dung: Dữ liệu kiểu mảng:

Giáo viên có thể chỉ định bất kì nhóm trình bày ý kiến nhưng nhóm sau không lặp lại ý của nhóm trước sau đó giáo viên nhận xét, kết luận.

Cách 2: Chia nhóm theo tổ:

Nhóm này được xây dựng dựa trên các tổ đã được chia sẵn trên lớp để thảo luận các vấn đề giáo viên giao cho các nhóm (tùy theo đặc điểm của lớp mà có các nhóm tương ứng, thông thường trong lớp học có 4 tổ giáo viên sẽ chia làm 4 nhóm để thảo luận). Sau khi các nhóm thảo luận sẽ cử đại diện trình ý kiến của nhóm cho cả lớp, sau đó các nhóm khác nhận xét bổ sung ý kiến và cuối cùng giáo viên nhận xét kết luận ý kiến của từng nhóm.

Ví dụ: Trong bài tập và thực hành 2 SGK trang 27 “VIẾT CHƯƠNG TRÌNH ĐỀ TÍNH TOÁN”. Cách thực hiện giáo viên chia lớp làm 4 nhóm, mỗi nhóm một phương hướng để thảo luận.

- Nhóm 1: Luyện tập gõ các biểu thức số học trong chương trình Pascal?
- Nhóm 2: Sử dụng các phép chia lấy phần nguyên và phép chia lấy phần dư với số nguyên?
- Nhóm 3: Tìm hiểu cách in dữ liệu ra màn hình?
- Nhóm 4: Xác định kết quả các phép so sánh?

Cách 3. Chia nhóm theo sở thích:

Cách này thực hiện dựa trên việc các học sinh tự do lựa chọn để tạo thành một nhóm và giáo viên sẽ giao nhiệm vụ cho các nhóm thực hiện trong một thời gian

nhất định (có thể quan sát, tìm hiểu một vấn đề nào đó), kết quả sẽ được đại diện của mỗi nhóm trình bày trong giờ học sau.

Ví dụ: Trước khi học bài thực hành 1 SGK trang 15 “LÀM QUEN VỚI TURBO PASCAL”. Giáo viên chia nhóm HS nghiên cứu, tìm hiểu các nội dung trước, sau đó vào tiết học các nhóm cử đại diện trình bày ý kiến.

- Nhóm 1: Tìm hiểu cách khởi động và thoát khỏi Turbo pascal.
- Nhóm 2: Soạn thảo, lưu, dịch và chạy một chương trình.
- Nhóm 3: Chỉnh sửa chương trình và nhận biết một số lỗi.
- Nhóm 4: In ra màn hình lời chào với tên của em.

Cách 4: Chia nhóm đánh giá:

Một nhóm chịu trách nhiệm thảo luận một chủ đề nào đó và một nhóm khác có trách nhiệm phê bình, nhận xét và đánh giá ý kiến trình bày của nhóm kia.

Ví dụ: Trong bài thực hành 3 SGK trang 34 “KHAI BÁO VÀ SỬ DỤNG BIẾN”; ở mục “Khai báo và sử dụng biến trong chương trình”. Để làm rõ và sử dụng biến trong chương trình giáo viên cho các nhóm thảo luận các vấn đề sau:

- Nhóm 1: Tìm hiểu các kiểu dữ liệu trong Pascal?
- Nhóm 2: Cách khai báo biến với các kiểu dữ liệu?
- Nhóm 3: Nhận xét, bổ sung cho nhóm 1 khi nhóm 1 trình bày ý của mình xong. Sau đó giáo viên đánh giá và kết luận cho 2 nhóm.
- Nhóm 4: Nhận xét, bổ sung cho nhóm 2 khi nhóm 2 trình bày ý của mình xong. Sau đó giáo viên đánh giá và kết luận cho 2 nhóm.

Cách 5: Giảng – Viết - Thảo luận:

Giáo viên cho học sinh trả lời câu hỏi bằng cách đưa ra các phương án lựa chọn và yêu cầu học sinh giải thích tại sao phải chọn phương án đó (cách này thực hiện sau mỗi bài học), sau khi mỗi cá nhân xử lý các câu hỏi thì so sánh với các học sinh khác. Sau đó, giáo viên tổ chức thảo luận để kiểm tra các câu trả lời học lí.

Ví dụ: Sau khi tìm hiểu được ý nghĩa của việc khai báo và sử dụng biến Để kiểm tra lại khả năng tiếp thu bài của học sinh, giáo viên cho học sinh trả lời câu hỏi ngắn?

- a. Real; b. Integer; c. Char; d. String;

❖ Về nội dung và thời gian thảo luận:

- Nội dung thảo luận của các nhóm có thể giống hoặc khác nhau.

- Thời gian thảo luận có thể căn cứ vào nội dung bài học cũng như đặc điểm của lớp học.

❖ Vai trò của giáo viên và nhóm trưởng:

- Vai trò của giáo viên:

+ Thứ nhất: Khi học sinh tiến hành thảo luận, giáo viên chuyển từ vị trí người hướng dẫn sang vị trí người giám sát. Nhiệm vụ của giáo viên lúc này là nhận biết tiến trình hoạt động của các nhóm từ đó có thể có những can thiệp kịp thời để mang lại hiệu quả cao. Muốn vậy, khi giám sát hoạt động nhóm giáo viên cần:

○ Chú ý đến hoạt động mà giáo viên yêu cầu lớp thực hiện, không được tranh thủ làm việc riêng khi học sinh đang thảo luận. Giáo viên cần phải di chuyển, quan sát và giám sát mọi hoạt động của lớp.

○ Chú ý lắng nghe quá trình trao đổi của học sinh trong nhóm. Từ đó, giáo viên có thể có những phát hiện thú vị và khả năng đặc biệt của từng học sinh, hướng thảo luận của từng nhóm để điều chỉnh kịp thời.

○ Quan sát để xem có học sinh nào “đứng bên lề” hoạt động không? Nếu có, giáo viên tìm cách đưa các em vào không khí chung của nhóm.

+ Thứ hai: Trong tiết học, giáo viên phải chú ý nhận biết bầu không khí xem các nhóm hoạt động “thật” hay “giả”.

+ Thứ ba: Giáo viên cần có sự điều chỉnh kịp thời để khi vấn đề giáo viên đặt ra lại là nguyên nhân gây nên sự thay đổi không khí hoạt động của nhóm. Nếu vấn đề quá khó, học sinh không đủ khả năng giải quyết, hoặc ngược lại, nếu vấn đề quá

để sẽ khiến học sinh không có gì phải làm. Cả hai trường hợp này đều có thể làm giảm đi độ “nóng” của bầu không khí trong lớp.

+ Thứ tư: Giáo viên cần khen ngợi, khuyến khích và gợi ý cho học sinh trong quá trình thảo luận nếu thật sự cần thiết.

+ Thứ năm: Giáo viên định rõ lượng thời gian hoạt động nhóm cụ thể, và nhắc thời gian để các nhóm hoàn thành phần hoạt động của mình đúng thời gian quy định.

+ Thứ sáu: Giáo viên cần đi vòng quanh các nhóm và lắng nghe ý kiến học sinh trong suốt buổi thảo luận nhóm nhỏ. Thỉnh thoảng cũng rất hữu ích nếu giáo viên xen lời bình luận vào giữa cuộc thảo luận của một nhóm. Đối với những vấn đề nhạy cảm thường có những tình huống mà học sinh sẽ cảm thấy bối rối, ngại ngùng khi phải nói trước mặt giáo viên, trong trường hợp này giáo viên có thể quyết định tránh không xen vào hoạt động của nhóm khi thảo luận.

- Vai trò của nhóm trưởng:

+ Thứ nhất: Phải có khả năng tổ chức, phân công nhiệm vụ cho các thành viên, bố trí chỗ ngồi cho phù hợp, hướng dẫn các thành viên thảo luận đúng với nội dung đã giao.

+ Thứ hai: Phải biết linh hoạt và nhạy bén, có khả năng điều động tất cả các thành viên trong nhóm tham gia tích cực vào thảo luận; theo dõi, quan sát từng người để có biện pháp điều chỉnh kịp thời; lắng nghe ý kiến đóng góp thảo luận của các thành viên trong nhóm mình, động viên khuyến khích những bạn ít nói, rụt rè phát huy tính năng động, sáng tạo của các bạn trong nhóm.

Như vậy, vai trò của nhóm trưởng là rất quan trọng vì vậy trong quá giảng dạy giáo viên cần phải quan sát thái độ và cách làm việc của từng học sinh để lựa chọn các nhóm trưởng cho thích hợp. Tuy nhiên, nhóm trưởng không phải là người quyết định hết tất cả cho buổi thảo luận.

❖ Trình bày kết quả thảo luận:

Kết quả thảo luận có thể được trình bày dưới nhiều hình thức: bằng lời, đóng

vai, viết hoặc vẽ lên giấy khổ to...có thể do một người thay mặt nhóm trình bày, có thể nhiều người trình bày mỗi người một đoạn nối tiếp nhau...Các nhóm trình bày kết quả thảo luận trước lớp. Giáo viên nhận xét, bổ sung và kết luận. Cho HS ghi nội dung bài học vào vở.

*** Khả năng áp dụng.**

- Đề tài này có thể vận dụng cho tất cả học sinh mới bắt đầu làm quen ngôn ngữ lập trình Pascal và cho cả việc bồi dưỡng học sinh giỏi trong phạm vi nhà trường.

- Trong quá trình giảng dạy vừa qua tôi đã áp dụng sáng kiến nêu trên, qua khảo sát thực tế của học sinh, tôi đã thấy chất lượng bộ môn đạt kết quả cao hơn so với ban đầu. Các em học sinh rất thích thú và một số em ham mê nghiên cứu học môn Tin học. Rèn luyện cho học sinh tính tư duy, tính sáng tạo trong quá trình lập trình, các em tự giải quyết vấn đề mà lâu nay còn vướng mắc chưa giải quyết được.

C. KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ.

Phương pháp thảo luận nhóm là một trong những phương pháp giảng dạy có hiệu quả nhằm khơi dậy sự nhiệt tình, tính năng động và sáng tạo của học sinh, khuyến khích học sinh tham gia thảo luận nhóm và học sinh theo đó cũng có cơ hội trao đổi, học tập lẫn nhau. Đồng thời, học sinh cũng dần dần làm quen với những tình huống phức tạp và có thật trong cuộc sống sau này. Cụ thể là:

- Xây dựng cho học sinh có được lối sống hòa nhập với cộng đồng, tinh thần hợp tác, kỹ năng giao tiếp, tinh thần đoàn kết, sự phối hợp, hiểu biết về tinh thần trách nhiệm và hỗ trợ lẫn nhau giữa các thành viên. Từ đó, tạo ra những giải pháp mới cho mọi vấn đề khó khăn.

- Thu được kết quả học tập cao hơn.

- Kiến thức của học sinh giảm tính chủ quan, phiến diện, và làm tăng tính khách quan khoa học.

- Kiến thức trở nên sâu sắc, bền vững dễ nhớ, nhớ nhanh và lâu hơn do được trao đổi học hỏi giữa các thành viên trong nhóm.

- Giúp học sinh thoải mái, tự tin hơn trong việc trình bày ý kiến của mình và biết lắng nghe có phê phán ý kiến của những thành viên khác nhờ không khí thảo luận nhóm cởi mở, và xây dựng tốt một lớp học thân thiện, học sinh tích cực.

Trên đây là đề tài “Nâng cao tính sáng tạo trong hoạt động nhóm của học sinh môn Tin học 8” mà tôi đã nghiên cứu vận dụng trong quá trình giảng dạy thực tế các lớp mình dạy. Với kết quả bước đầu có khả quan cùng với sự nhiệt tình và nỗ lực theo khả năng, tôi cũng đã tích lũy được một số bài học thực tiễn, nhưng chắc chắn trong quá trình thực hiện đề tài, tôi sẽ không tránh khỏi những sơ sót. Rất mong nhận được sự góp ý bổ ích của các thầy cô giáo và các bạn đồng nghiệp để bài viết được hoàn thiện hơn./.

Đại Nghĩa, ngày 10 tháng 12 năm 2022

Người viết

Doãn Thị Thu Thủy